

## **Připravované změny ve škole v otázkách a odpovědích**

**Vážení rodiče, přátelé a příznivci naší školy, možná jste v médiích zaznamenali, že v roce 2021 dochází k revizi RVP ZV. Toto bylo nařízeno MŠMT a školy musí povinně přejít na nový RVP ZV ve všech ročnících od 1. září 2023 (1. stupeň ZŠ), respektive od 1. září 2024 (2. stupeň ZŠ). Každá škola musí najít svou cestu, jak změny provést. Využíváme prostor na stránkách Présku, abychom vás seznámili s plánovanými změnami v naší škole.**

Nový RVP ZV zavádí vzdělávací obor Informatika s povinnou časovou dotací 2 hodiny na 1. stupni ZŠ a 4 hodiny na 2. stupni, a to na úkor přírodovědných, společenských a uměleckých vzdělávacích oblastí, u nichž došlo ke snížení minimálního počtu hodin v rámcovém učebním plánu a k vypuštění některých očekávaných výstupů.

Současně byla představena Strategie 2030+, což je klíčový dokument pro rozvoj vzdělávací soustavy České republiky v dekadě 2020-2030+. Jeho cílem je modernizovat vzdělávací systém Česka v oblasti regionálního školství, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení, připravit ho na nové výzvy a zároveň řešit problémy, které v českém školství přetrvávají. Najdeme zde mimo jiné 2 strategické cíle: zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život a snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

Tomu všemu se musí naše škola přizpůsobit. Musí se změnit naše ŠVP a hledáme cestu, jak to udělat co nejlépe, abychom zajistili kvalitu výuky, na kterou jsme v ZŠ Polešovice zvyklí. Rodiče byli prostřednictvím třídních schůzek informováni o všech výše uvedených změnách.

**Osobou odpovědnou za chod školy je její ředitel, Mgr. Radim Pikner, který zodpověděl několik otázek, které si jak rodiče, tak i široká veřejnost v souvislosti se změnami kladou.**

### **Co je vlastně to RVP a ŠVP? Můžete vysvětlit jejich propojení?**

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – je dokument vytvořený odborníky pro celou republiku a závazný pro každou školu. Je tam popsáno, mimo jiné, co by měli žáci umět, jaké oblasti vzdělávání jsou prioritní a hlavně, jaký je minimální počet hodin pro jednotlivé vzdělávací oblasti potažmo předměty. Je to celkem útlá knížka.

ŠVP – Školní vzdělávací program – je vlastně aplikace RVP na podmínky každé školy. Je mnohem obsáhlejší, obsahuje předměty a jejich hodinové dotace (minimální počet hodin na každý předmět je zde závazný), metody a formy práce ve škole, učivo v předmětech a podobně.

### **Co jsou to disponibilní hodiny? Jaké disponibilní hodiny má nyní naše škola?**

Disponibilní hodiny jsou v učebním plánu v RVP ty hodiny, které nejsou přiděleny žádné vzdělávací oblasti. Záleží pak na každé škole, k čemu je využije. My máme nyní disponibilní hodiny využité na posílení češtiny, matematiky, přírodovědných předmětů, angličtiny a na volitelné předměty na druhém stupni (těch je nyní 5 hodin za studium).

### **Co jsou to povinně volitelné předměty?**

Jedná se o všechny předměty, které si mohou žáci volit dle svého zájmu. Slouží k tomu, aby měli žáci možnost uplatnit svůj talent, svůj zájem a mohli aspoň část času ve škole pracovat na tom, co je baví.

### **Jaké volitelné předměty má naše škola nyní a jaká je představa s novým ŠVP?**

Nyní nabízíme šest volitelných předmětů od 7. do 9. ročníku. Jedná se o anglickou konverzaci, informatiku, dramatickou výchovu, domácnost a semináře z češtiny a matematiky. Každý žák má celkem 5 hodin za studium. Největší zájem je o domácnost. V devítce si naprostá většina dětí automaticky volí semináře. S novým ŠVP bychom chtěli nabídku volitelných předmětů výrazně rozšířit. Záleží samozřejmě na zájmu dětí a také na financích. Čím menší skupiny, tím lépe pro žáky, ale tím dražší to bude. Děti by si tak mohly jeden den složit z předmětů dle svého zájmu.

### **Co dětem tento den, kdy si budou moci výuku zvolit samy, přinese? V čem pro ně bude lepší?**

Zejména očekáváme změnu v motivaci žáků. Cílem je dát dohromady skupinu lidí podobného zájmu, sdílet tento zájem, vzájemně se podporovat a učit se od sebe. Žáci budou moci zažít, že jejich zájem je oceňován, minimálně v tom, že nejsou „divní“, když se ve třídě jako jediní zajímají třeba o poezii. Výstupem z každého volitelného předmětu by měla být nějaká performance – představení, výstava, sbírka básní nebo konference – něco, co budou moci děti ukázat rodičům a veřejnosti.

### **Kolik plánujete volitelných předmětů?**

Aktuálně naši učitelé vytvořili krátkou osnovu pro cca 70 předmětů. Vidím v tom obrovský potenciál. Po kritickém posouzení v týmu by jich mohla zbýt tak polovina. Z toho si pak budou žáci volit a otevřeme jich cca 15 na druhém stupni a třeba 6 na prvním.

### **Budou si děti moci zvolit to, co chtějí, či budou nějaké kategorie předmětů, ze kterých budou muset volit? (např. z kategorie A a B)**

Toto je čistě organizační problém. Jelikož nemůže být jeden člověk na více místech, počítáme s tím, že vytvoříme dvě skupiny předmětů s obdobnou skladbou zaměření a žáci si budou volit po jednom předmětu z každé skupiny.

### **Volitelné předměty se budou volit na jakou dobu? Na rok? Na více let?**

Volba předmětu bude vždy na jeden rok. Rozhodovat se na více let by bylo příliš fatální a těžké. Naopak počítáme s tím, že se budou skupiny dětí z roku na rok měnit. Je mnoho faktorů, které hrají roli, a může se stát, že předmět nebude ten správný, změní se učitel nebo bude před přijímačkami. Na druhou stranu pokud si žák zvolí čtyřikrát za sebou stejný předmět, může dosáhnout jistého mistrovství ve svém oboru a učit pak mladší spolužáky. To by se mi líbilo, ale volba bude na žácích a rodičích každý rok znovu.

### **Mohou si žáci volitelný předmět změnit, pokud jim nebude vyhovovat?**

Jsme pro děti odhodláni udělat mnoho, ale všechno nejde. Nepočítáme s tím, že by se v průběhu října třeba nějak výrazně přeskupovaly skupiny ve volitelných předmětech. Naopak počítáme, že předměty budou dost náročné a někdy bude práce v nich bolet. Jakmile se ovšem člověk jednou vydá na cestu, už nemůže couvnout. Po roce si pak může vybrat úplně něco jiného.

### **Budou žáci předem vědět, který vyučující volitelný předmět povede?**

Ano, jelikož minimálně zpočátku bude nezbytné, aby předmět učil ten, kdo ho vytvořil a vymyslel. Některé předměty budou více obecné, a pak je možné střídat třeba tři učitele dle možností, jiné jsou však natolik speciální, že předmět stojí a padá s jedním člověkem. Specialitou jsou větší komplexnější volitelné předměty, kde předpokládáme spolupráci více učitelů a větší skupiny dětí.

### **Jaké bude ve volitelném předmětu hodnocení? Na základě čeho?**

Hodnocení v rámci celého nového ŠVP jsme ještě nevyřešili. Cítíme, že potřebujeme nějakou změnu, avšak doposud není rozhodnuto, zda a jak se hodnocení změní. Co se týká volitelných předmětů, nyní jsou žáci odhadem tak z 95 % hodnoceni známkou 1. Nabízí se tedy otázka, zda je hodnocení tohoto typu vůbec nutné? Uvidíme, bude o tom ještě velká debata.

### **Budou do volitelných předmětů nějaké vstupní zkoušky? – např. testy na zařazení do úrovně v AJ**

S tím nepočítáme. Záměr je v lidech podpořit vášeň, nikoli je trestat za nedostatky. Čili klidně můžeme pracovat podle hesla: Zpívám špatně, zpívám rád. Navíc bychom vnášeli do systému prvek zavánějící diskriminaci, a to rozhodně není náš záměr.

### **Může se stát, že kapacita do volitelného předmětu nebude dostačující? – např. v případě semináře z ČJ, MA**

Konkrétně u těchto seminářů se to neočekává. Počet žáků, kteří se potřebují akutně a systematicky připravovat na zkoušky, není tak velký. Jinak je pochopitelné, že o některý předmět bude větší zájem než o jiný, s tím se počítá. Budeme samozřejmě zjišťovat potenciální zájem předem a podle toho dimenzovat prostorové i personální kapacity školy.

### **Budou do volitelných předmětů další výdaje? – např. pořízení materiálu, učebnic, něčeho, co může být pro někoho z žáků limitující při výběru**

Povinné vzdělávání v naší zemi je podle Ústavy bezplatné. Jak to v praxi vypadá, znají rodiče lépe než já. Záleží především na tom, na jakou úroveň budeme chtít v předmětech jít. Vybavení školy máme na velmi dobré úrovni, ale pořád je kam se posouvat. Když si představím třeba předmět typu Folklorní tance, určitě nebudeme první týden kupovat celý nový kroj. Pokud to dotáhneme až k vystoupení na Strážnických slavnostech, budeme muset najít způsob, jak tam neudělat ostudu. Kéž bychom někdy stáli před tímto úkolem.

### **Zavedením tohoto „volitelného“ dne dojde k velké změně. Je však nutné měnit to, co funguje?**

Ano, jsme dobří v testech, jsme úspěšní u přijímacího řízení. Ve SCIO testech naši deváťáci v průměru patří mezi horních 20 % škol a poráží i nižší gymnázia. V testech ČJ, Ma a Aj máme spoustu skvělých dětí. A to proto, že naše výuka je kvalitní, máme zájem o žáka, posouváme jej dál, dokážeme jej namotivovat. Ale nechceme usnout na vavřínech. Zároveň máme také žáky, které to nebaví, ruší a brzdí sebe i ostatní.

Kvůli tomu chceme udělat změnu, kdy díky disponibilním hodinám nabídneme všem žákům to, co se chtějí učit, co jim umožní vzdělávání a rozvoj. Tak si budou moci vybrat ti, co se chtějí rozvíjet v ČJ, český jazyk, jiní MA a ti, pro které jsou tyto předměty nezáživné a složité, si mohou zvolit to, co je baví.

Ideálně díky tomu zjistí, že bez češtiny a matematiky to opravdu nejde a potom budou ochotni jim věnovat mnohem více pozornosti. To vše samozřejmě při zachování kvality výuky.

### **Myslíte si, že ke všem změnám ve školství musí nutně dojít?**

Dovolte mi krátkou úvahu. Současné pojetí vzdělávání, např. význam předmětů, vychází z potřeb 19. století. Tehdy překotně probíhala industrializace, vznikaly státy, jak je známe dnes. Tehdy byla potřeba vychovávat armádu úředníků, kteří psali krasopisně dopisy, a účetních, kteří ručně sčítali nekonečné sloupce čísel. V té době bylo tudíž nezbytné, aby absolventi psali krásně a sčítali bez chyb. Od té doby se ale svět neskutečně proměnil. Nikdo dnes rukou nepíše, protože to prostě není potřeba. Stejně tak na počítání máme program či excelovou tabulku.

Svět se mění a my prostě musíme vzdělávat děti pro to, co přijde, ne pro to, co bylo před sto lety. Dnešní svět je tak malý a nabízí tolik možností, že naše děti mohou být opravdu čímkoli budou chtít, kdekoli na světě. Dnešní prvňáci budou nastupovat do zaměstnání někdy kolem roku 2040. Vzniknou pracovní pozice, jaké si dnes vůbec neumíme představit, a spousta dnes běžných zaměstnání prostě zanikne. Takže řešit, co je důležitější a co méně, dost dobře nejde. Myslím, že jsou ovšem věci, které budou potřeba vždy. Věci jako odvaha, víra ve své schopnosti, přizpůsobivost, soucit a láska. Těžko se píše na papír, jak takových věcí dosáhnout, ale právě na nich musíme nejvíce pracovat. Dnes a denně.

### **Nesnažíte se ve škole o nějakou nucenou změnu na „vlastní triko“, pro vlastní slávu?**

Víte, že každý den musíme ve škole dělat řadu rozhodnutí. Většinou nemáme přesný návod a vážíme pro a proti. V tomto nám pomáhají hodnoty, které naše škola vyznává a kterými se snažíme řídit. Pokud je rozhodnutí v souladu s těmito hodnotami, je správné. No a hlavní hodnotou je u nás zájem žáka. Uděláme cokoli, pokud je to v zájmu žáka. Celý proces změny, jenž ve škole běží, je motivován zájmem žáků. Chceme jim dát více možností, odstranit více bariér, chceme jim dát svůj respekt a umožnit jim poznat jejich hodnotu. Jestli díky tomu budeme slavní, mě nezajímá. Jediné, co má smysl sledovat, je odezva od žáků. Jejich postoj ke škole, k lidem a k životu.

Pokud bych měl uvažovat sobecky, nejlepším důvodem pro proměnu školy je moje dcera. Ona je ten nejdůležitější člověk na světě a klidně si můžeme myslet, že se pro ni snažím vytvořit tu nejlepší školu na světě. Potom je super, že se z toho může mít dobře dalších tisíc dětí. Myslím to zcela vážně. Naše dcera by mohla jít na nižší gymnázium, ale nepůjde. Jednoduše proto, že naše škola je stejně dobrá a v některých ohledech lepší než gymnázium. Za tím si stojím.

### **Nebude těmito změnami ovlivněna kvalita výuky, a to zejména nyní, kdy po dvou letech distanční výuky žáci všechno neumí tak, jak by měli, a mnozí z nich mají doučování?**

Jak jsem uvedl výše, určitě ne. Naopak chceme k současné kvalitě přidat další rozměr a možnosti pro všechny. Avšak zastavím se u pandemie a jejím vlivu na vzdělání. O tomto se hodně hovoří. Často ovšem stavíme své závěry na domněnkách a nepodložených informacích. Záleží na škole, na učiteli a na dítěti. Některým dětem tento systém vyhovuje, chválí si klid na práci, možnost volby tempa a pořadí úkolů atd. Pak jsou tu ti, kteří dělají jen to, co musí, což ovšem nesouvisí s distančním vzděláváním. Někteří lidé zkrátka vždy dělají jen to, co musí. Další nikdy nepřestávají hledat způsob, jak přelstít systém a nějak ho „odrbat“. Takoví mohou mít problém v jakékoli situaci. Pokud na to nepřijdeme ve škole, narazí v životě. Tak to je a pandemie na to nemá vliv.

Abych to shrnul. Výuka je jiná, nikoli nutně horší. V naší škole jsme se myslím s distanční výukou popasovali velmi dobře a na většinu žáků to nemá vliv. Možnost doučování vítáme a rádi bychom něco podobného zahrnuli do běžného chodu školy i do budoucna. A opět je to o tom, jestli žáci chtějí. Nyní jsme ve stavu, kdy se každému zájemci dostává individuální podpory. To je skvělá věc a věřím, že už to tak zůstane.

**Hovořil jste o disponibilních hodinách, kterými by se měly dotovat nové volitelné předměty. Proč se však mají ubírat hodiny zrovna z ČJ a MA, když jsou nejdůležitější pro další vzdělávání?**

Důležitost češtiny a matematiky je nesporná. Právě proto mají v závazném učebním plánu dle RVP stále nejvíce hodin. Tyto hodiny samozřejmě zůstanou, jinak bychom porušovali zákon. Jiná věc je, proč mají mít také většinu disponibilních hodin navíc, jak to máme v současném ŠVP. Popravdě nevím, co na to odpovědět. Nebyl jsem u toho, když se současný ŠVP někdy v roce 2006 tvořil. Disponibilní hodiny se tedy ubírají především z Ma, ČJ a přírodovědných předmětů, protože jinde prostě nejsou. Důvodem není nějaká averze k češtině či matematice. Já mám oba tyto předměty rád. Na druhou stranu, abychom mohli rozšířit nabídku vzdělávacích cest, potřebujeme disponibilní hodiny využít jinde.

**Co když se však potom v MA a ČJ neprobere vše tak důkladně, jak by tomu bylo při stávající časové dotaci?**

Rozhodně se probere všechno, co se má probírat podle RVP. Že se něco probere, však ještě automaticky neznamená, že se při tom žák něco naučil. První, co nás musí zajímat, je motivace žáka. Pokud žák nechce, nic se nenaučí ani za tisíc let. Naopak vnitřně motivovaný žák, který ví, co chce, zvládne maturitu v matematice za tři měsíce bez pomoci učitele. Vezměte si třeba praxi v ZUŠ. Žák chodí do houslí hodinu týdně a na konci studia je z něho virtuos. Důležitá ovšem není ta hodina týdně ve škole, nicméně ty tisíce hodin cvičení doma. U houslí to myslím každý chápe, ale úplně stejné je to s matematikou, češtinou, jednoduše se vším. Jak jinak si vysvětlit, že naši deváťáci dosahují v testech z angličtiny už nyní běžně maturitní, a dokonce i vyšší úroveň, aniž z ní skládají přijímačky, aniž by jim někdo přikazoval, kam se mají dostat. Evidentně jim to dává smysl. Vzdělávání je nekonečný a organický proces. Naším cílem je přivést žáky do stavu, kdy budou ochotni se učit cokoli a kdykoli. A taky po celý život.

**Nezpůsobí také snížení dotace hodin MA a ČJ to, že se mé dítě nedostane na SŠ – neovlivní to negativně jeho úspěšnost u přijímacího řízení?**

Přijímací zkoušky jsou ošemetná věc. Je vlastně hrozné, že o zbytku života rozhoduje, jak se jeden den v devítce vyspím. Na střední škole jsem učil deset let a vím, co to s dětmi dělá. Ale budiž. Přijímačky zatím jsou, jaké jsou, a záleží nám na tom, aby v nich naši žáci uspěli. Nicméně znovu opakují, a setkáváme se s tím znovu a znovu, že přijímačky jako motivace začnou fungovat někdy na konci osmičky. To je doba, kdy někoho začíná trápit, že neumí malou násobilku. Vše je možné se doučit velmi rychle a promrskat v přijímacíkovém semináři, jen se musí chtít. Na druhé straně navrhujeme, aby všichni žáci na druhém stupni měli možnost volby až 16 hodin volitelných předmětů. Počítáme s tím, že mnoho z nich bude zaměřeno na češtinu a matematiku, takže ve výsledku může mít žák mnohem víc těchto předmětů než nyní. Jen to bude jeho volba a jeho zodpovědnost.

**Také se objevuje myšlenka sloučení předmětů. Pokud tedy některý ze stávajících předmětů ubude (např. sloučením v tzv. SCIENCE – dosavadní Fy, Př, Ch, Ze), budu mít šanci se něco více dozvědět o oboru, který mě zajímá, jinak? Bude nabídka volitelných předmětů i v této oblasti, či se bude jednat o výběr pouze tzv. volnočasových předmětů?**

Volitelných předmětů je navrženo několik desítek a žádný z nich není koncipován jako „volnočasový“. Naopak. Předpokládá se, že úroveň práce bude ve volitelných předmětech vyšší než v povinných právě proto, že ve skupině budou lidé spojeni stejným zájmem.

Důvod pro vznik velkého předmětu, který je pracovní nazván Planeta Země a je to vlastně SCIENCE v pojetí, které používá celý vyspělý svět, je jiný. Jedná se o snahu o propojení témat, která jsou ve skutečnosti neoddělitelná, ale u nás se z nějakého důvodu historicky vyučují jako čtyři samostatné předměty. SCIENCE je pro nás výzva v tom, že se musíme jako učitelé přírodopisu, zeměpisu, chemie a fyziky domluvit, jak to udělat, abychom učili věci v souvislostech. Počítáme s tím, že se na jednom předmětu bude podílet více lidí. Je to výzva, ale jak říkám, v zahraničí je to běžné a máme na to i učebnice. SCIENCE jako předmět bude mít 5-6 hodin týdně. K tomu je samozřejmě možné ještě volit další volitelné předměty, které se přírodních věd nějak dotýkají.

### **Kdy a jakou formou budou o změnách ve škole informováni rodiče?**

Jak jsem uvedl na začátku, rodiče byli na listopadových třídních schůzkách informováni o změnách RVP a s tím souvisejících změnách v ŠVP, které nutně musí nastat. Právě proto, abych rodičům a veřejnosti vše vysvětlil, a předešel tak šíření poplašných dezinformačních zpráv, vznikly tyto řádky.

Pokud jste vy dočetli až sem, získali jste první oficiální informace o celém záměru. Jak bude proces postupovat, budeme zveřejňovat další a další zprávy. Jakmile to bude kvůli covidu možné, plánujeme setkání s rodiči a odborníky. Od nynějška budeme postupně zveřejňovat různé pracovní materiály na webu školy. Plánujeme natočit několik podcastů, abychom vysvětlili, o co nám vlastně jde. Postoj rodičů je pro naši práci alfa i omega. Věřím, že jsme si za léta spolupráce vybudovali důvěrný vztah a nehodláme tuto důvěru narušit.

### **Co říci závěrem?**

Jsme si vědomi toho, že základní škola ovlivňuje naše děti pro celý život. Chceme, aby naši absolventi byly děti zdravé, odolné a toužící po vzdělání, protože vzdělávání základem nekončí, ale začíná. Chceme, aby ze všech našich absolventů vyrostli spokojení lidé, ať si pod tím pojmem představíme cokoli. Jestliže vás k tématu cokoli dalšího zajímá, neváhejte se na mě kdykoli obrátit. Nyní máme plno práce s Covidem, ve školství vládne chaos, ale pandemie musí jednou skončit. Těšíme se na to a chceme se z této krize poučit. Práce na úpravě ŠVP je nyní obsahem nadstandardní práce celého našeho školního týmu, kterému za to patří můj dík.

**Za celý náš tým vám přejeme klidné prožití svátků vánočních. Do nového roku přejeme především pevné zdraví a optimismus, díky kterým překonáme všechny přicházející výzvy.**

**Radim Pikner, prosinec 2021**